

HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ - HÀNH CHÍNH QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH

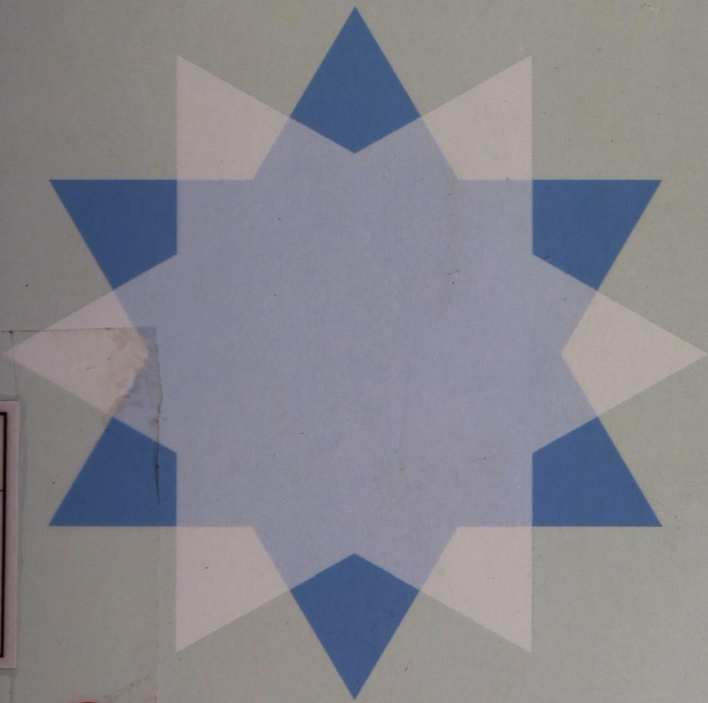
VIỆN KINH TẾ CHÍNH TRỊ HỌC

GIÁO TRÌNH

KINH TẾ CHÍNH TRỊ MÁC-LÊNIN

VỀ PHƯƠNG THỨC SẢN XUẤT TƯ BẢN CHỦ NGHĨA

HỆ CAO CẤP LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ

GUYÊN
C LIỆU

2

NHÀ XUẤT BẢN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ

GIÁO TRÌNH
Kinh tế chính trị Mác-Lênin
về phương thức sản xuất tư bản chủ nghĩa

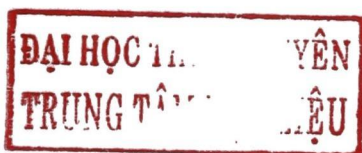
HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ - HÀNH CHÍNH QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH
VIỆN KINH TẾ CHÍNH TRỊ HỌC

Giáo trình

KINH TẾ CHÍNH TRỊ MÁC - LÊNIN
VỀ PHƯƠNG THỨC SẢN XUẤT TƯ BẢN CHỦ NGHĨA

(Hệ cao cấp lý luận chính trị)

Tái bản lần thứ năm

NHÀ XUẤT BẢN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ
HÀ NỘI - 2008

Chủ biên

GS, TS Chu Văn Cấp

Tập thể tác giả

GS, TS Chu Văn Cấp

GS, TS Đỗ Thế Tùng

PGS, TS Nguyễn Đình Kháng

GS, TS Nguyễn Khắc Thân

PGS, TS Trần Quang Lâm

PGS, TS Vũ Văn Phúc

PGS, TS Nguyễn Văn Kỳ

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Cùng với Triết học, Chủ nghĩa xã hội khoa học, Kinh tế chính trị Mác-Lênin là một bộ phận cấu thành của chủ nghĩa Mác-Lênin.

Kinh tế chính trị Mác-Lênin nghiên cứu các quan hệ xã hội của con người trong quá trình sản xuất, phân phối, trao đổi, tiêu dùng của cải vật chất qua các giai đoạn phát triển của lịch sử xã hội loài người, làm rõ bản chất của các quá trình và các hiện tượng kinh tế, tìm ra các quy luật vận động của nền kinh tế - xã hội. Từ đó có cơ sở khoa học để vận dụng một cách đúng đắn, sát hợp vào điều kiện cụ thể của mỗi nước đang trên con đường xây dựng chủ nghĩa xã hội, chủ nghĩa cộng sản.

Kinh tế chính trị là một trong những môn học cơ bản được đưa vào giảng dạy trong các trường đại học, cao đẳng và hệ thống trường đảng trong cả nước. Trong quá trình giảng dạy, chương trình môn học đã được bổ sung, hoàn thiện, ngày càng phù hợp với thực tiễn.

Nhằm phục vụ công tác học tập, nghiên cứu và giảng dạy môn học Kinh tế chính trị Mác-Lênin, tập thể giáo sư, phó giáo sư, tiến sĩ và giảng viên giàu kinh nghiệm của Viện Kinh tế chính trị học, Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh đã

biên soạn **Giáo trình Kinh tế chính trị Mác-Lênin** theo tinh thần của Hội đồng Trung ương chỉ đạo biên soạn giáo trình quốc gia các bộ môn khoa học Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh.

Giáo trình gồm hai tập:

Tập I: Kinh tế chính trị Mác-Lênin về phương thức sản xuất tư bản chủ nghĩa.

Tập II: Kinh tế chính trị Mác-Lênin về thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam.

Trong phạm vi tập I, giáo trình đã đưa ra khái niệm hàng hóa, từ đó khái quát sự ra đời của phương thức sản xuất tư bản chủ nghĩa; học thuyết giá trị thặng dư của Mác; các hình thái tư bản và các hình thức biểu hiện của giá trị thặng dư; nghiên cứu tuần hoàn và chu chuyển tư bản, học thuyết của Lênin về chủ nghĩa đế quốc...

Tuy nhiên, do những hạn chế khách quan và chủ quan, việc tổ chức biên soạn, biên tập khó tránh khỏi thiếu sót. Rất mong sự góp ý của quý độc giả.

Xin trân trọng giới thiệu cuốn sách cùng bạn đọc.

NHÀ XUẤT BẢN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ

Chương 1

ĐỐI TƯỢNG, PHƯƠNG PHÁP VÀ CHỨC NĂNG CỦA MÔN KINH TẾ CHÍNH TRỊ MÁC-LÊNIN

I. Lược sử hình thành và phát triển môn kinh tế chính trị

Thuật ngữ “kinh tế chính trị” xuất hiện do kết hợp các từ có nguồn gốc Hy Lạp “Politeia” và “Oikonomia”, với nghĩa là: “thiết chế xã hội”, “kinh tế” và “quy luật”. Danh từ khoa học “kinh tế chính trị” do một nhà kinh tế Pháp theo chủ nghĩa trọng thương - A. Môngcrêchiên (A. Montchrestien) đưa ra vào năm 1615 trong cuốn sách *Luận văn kinh tế chính trị*.

Khoa học kinh tế chính trị tư sản bắt đầu từ *chủ nghĩa trọng thương* (từ giữa thế kỷ XV đến giữa thế kỷ XVII). Lý luận của chủ nghĩa trọng thương là lý luận đầu tiên nghiên cứu về phương thức sản xuất tư bản chủ nghĩa, đồng thời cũng là chính sách của nhà nước tư bản

trong thời kỳ mới ra đời. Trong thời kỳ này, tư bản thương nghiệp chiếm địa vị thống trị và thực sự chi có lĩnh vực lưu thông hàng hóa mang tính chất tư sản. Vì vậy, trọng tâm chú ý của chủ nghĩa trọng thương là lĩnh vực lưu thông và phương pháp nghiên cứu là sự khái quát có tính chất kinh nghiệm những hiện tượng bề ngoài của đời sống kinh tế - xã hội.

Trong khi nhận thức đúng rằng, sự săn đuổi lợi nhuận là động lực của chủ nghĩa tư bản, chủ nghĩa trọng thương lại mắc sai lầm cho rằng, nguồn gốc của lợi nhuận là từ thương nghiệp, mà trước hết là từ ngoại thương và do mua rẻ bán đắt, do đó họ không giải thích được bản chất của lợi nhuận và tiền tệ.

Sự phát triển của chủ nghĩa tư bản đã làm cho những luận điểm của chủ nghĩa trọng thương trở nên lỗi thời. Vì theo đà phát triển của chủ nghĩa tư bản, cách thức chủ yếu để tăng thêm của cải không đơn thuần là tích lũy tiền tệ nữa, mà là tái sản xuất mở rộng tư bản. Trọng tâm chú ý của các nhà kinh tế học ngày càng chuyển từ lĩnh vực lưu thông sang lĩnh vực sản xuất. Chủ nghĩa trọng thương nhường chỗ cho *chủ nghĩa trọng nông* (ở Pháp).

Thuật ngữ “chủ nghĩa trọng nông” do Ph. Kê-nê (F. Quesnay) (1694-1774) - người sáng lập và đứng đầu trường phái này - đưa ra. Chủ nghĩa trọng nông đặt trọng tâm của hệ thống lý luận vào sản xuất nông nghiệp. Công